

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinque, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

1. Vtrùm fruitio sit actus voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

SECTIO I.

Vtrum fruitio sit actus voluntatis

- I.**
1. Sententia
Prima sententia negat, quam tenet Scot. in 4. d. 49. q. 2. art. 4. qui de fruitione beatorum loquens dicit esse ipsam consecutionem, atque addit esse ipsam beatitudinem: ad voluntatem autem pertinere vel per modum obiecti, vel per modum actionis efficientis in voluntate passionem gaudii, fauet D. Thom. 1. 2. q. 11. art. 1. ad. 1. & 1. p. q. 26. art. 2. his locis indicat fruitionem esse ipsam beatitudinem creature rationalis. Et Aug. lib. de morib. Eccl. cap. 3. *Quid est (inquit) frui, nisi apud te habere quod diligis.* Fundamentum est, quia frui est fructum capere: sed illa actio, qua quis fructum capit, est consecutio illius: ergo, &c.
- H.**
2. Sententia
Secunda sententia dicit, fruitionem esse in voluntate, & in hoc conueniunt ferè alii Theologi: tamen diuerso modo. Nam Scot. in 1. d. 1. q. 3. dicit esse amorem propter verba Aug. 1. de doctr. Christ. dicentis cap. 4. *frui est amore aliquid inhaerere propter seipsum* tamen Caiet. Capr. & alii dicunt non esse amorem, sed gaudium, quod etiam indicat D. Thom. 1. 2. q. 11. art. 1. & q. 5. de potentia art. 1. ad 15. his enim locis & fruitionem numerat inter actus à voluntate elicitos, & dicit sequi ex amore, & presentia rei amata. Videatur 1. p. q. 12. art. 7. ad 1.
- III.**
3. Sententia
Tertia sententia est fruitionem non esse vnum actum, sed aggregatum ex amore, & gaudio: præcipue tamen requirere amorem: ita Hippal. in 1. d. 1. art. 2. & quidam alii.
- IV.**
Notatio 1.
Ne solum sit questio de nomine: Nota in fruente de quacunque re hæc tria esse necessaria, amare, possidere, & gaudere, & præter hæc nihil aliud. Primum patet, nam si quis amat, & nullo modo possidet desiderare poterit, sed non frui: quia frui est terminus desiderii: unde est illud Proverb. 7. *Veni fruamur concupitis.* Item qui amat, & possidet, si non delectatur, non fruitur: nam qui sumit potionem amaram, quam appetebat, non fruitur. Unde Aug. 10. de Trinit. cap. 10. *frui mur (ait) rebus cognitis, in quibus voluntas delectata conquiescit.* Secundum, nempe hæc sufficere, patet, nam qui hæc habet, quocunque alio careat, fruitur. Concludo ergo, fruitionem non esse aliquid ab his distinctum, siue hæc tria inter se distinguantur, siue non, de quo infra.
- V.**
Notatio 2.
Præterea secundo certum est, ex his tribus amore, & gaudio in voluntate esse: possidere verò pertinere ad eam potentiam, qua tenet bonum amatum: siue illa intellectus sit, siue sensus. Neque enim audienda est illorum sententia, qui dicunt, voluptatem, seu gaudium non esse actum appetitus, seu voluntatis, sed eius potentia, qua bonum amatum tenet: atque addit voluptatem, quam aliquis capit, v. g. videntem esse in ipso visu, quod tenet Adam. in 1. d. 1. q. 3. quoniam cum gaudium, & delectatio tendat ad bonum sub ratione boni, vt per se constat: manifestum videtur, hunc actum ad appetitum pertinere, de quo videri potest Greg. in 1. d. 1. q. 2.
- VI.**
Notatio 3.
Ex his colligitur tertio, fruitionem proprie non esse amorem, tum quia amor per se abstractus à consecutione, & eiusdem rationis est; siue delectatio adsit, siue non. Unde Paul. scribit ad Philem. quem iam diligebat, *Itate fruatur in Domino.* Et præterea Aug. 8. de Ciuit. c. 9. *Nemo (inquit) beatus est, qui eo non fruitur quod amat.* Unde cum 1. de doctr. Christ. dicit, *frui esse amore inhaerere,* non intelligit esse amorem ipsum: sed illam inhaerentiam, seu quietem, qua ex amore nascitur,

quod etiam patet ex vi ipsius nominis: nam frui est capere fructum à re: amor autem solum dicit pondus in rem amatam.

Unde quarto videtur ex dictis sequi consecutionem obiecti, vt sic, non habere rationem fruitionis; nisi fortè quasi gaudio informata. Unde gaudium ipsum est quod per se nomen istud meretur, quamuis interdum fortè significet ipsam consecutionem, quæ est causa, vel principium gaudii: sicut è contra ipsum gaudium beatorum solet dici beatitudo, quia semper est cum beatitudine coniunctum. Hæc omnia ex dictis, & ex communi loquendi modo satis videntur comprobari, & ex Augustia. lib. Oitua. trium quest. q. 30. vbi ait *frui esse fructum capere:* idem est modus loquendi scripturæ Eccl. 5. *Qui amat diuitias fructum capiet ex eis.* Unde dico fruitionem ad voluntatem pertinere. Probatur ex dictis, quoniam est gaudium, & hæc est sententia D. Thom. Et idem in 1. 2. non egit de gaudio voluntatis Quapropter cum art. 1. ad 1. q. 11. visionem vocat fruitionem, loquitur realiter, seu obiectiue quod ipse satis explicuit, & ibi, & solutione ad 3. & in corpore art. aperte docet fruitionem versari circa bonum, sub ratione boni, & inde concludit esse actum voluntatis.

Sed quærat aliquis, vtrum sit actus effectiuus à voluntate, vel sola passio Scotus enim supra de gaudio loquens dicit esse solum passionem. Item dicit fruitionem vt actio est, esse in intellectu, vt passio in voluntate. Fundamentum Scoti est quia omnis actio voluntatis est in eius potestate: gaudium verò minime: sicut neque dolor Confirmatur, nam omnis actus voluntatis est volitio: aliàs esset amor, tum è contrario, quia tristitia non est volitio: beati enim nolunt peccasse & tamen non habent tristitiam.

Dico tamen fruitionem esse actum à voluntate effectiue productum, est D. Thom. 1. 2. q. 22. art. 3. ad 3. quam bene prosequitur Caietan. 1. p. sectiue fieri q. 64. art. 3. Est etiam Aristot. 3. de anima textu 29. vbi ait, *delectari esse operari ad bonum.* Ratio potissima est illa communis, quia actus vitæ procedit à principio intrinseco: gaudium autem manifestissime est actus vitæ. Dices, ideo procedere ab intellectu, qui etiam est principium actus vitæ: sed contra hoc est: nam vel intellectus efficeret delectationem vt cognitio est vel ratione boni, quod repræsentat, vel vt consecutio est. Non primum: nam supra ostendi, actum vnus potentia non esse productum actus alterius potentia, & quoad hoc eadem est ratio de amore gaudio, & de aliis actibus voluntatis. Secundum etiam patet, quia obiectum respectu gaudii tantum est causa finalis: & deinde non habet aliud esse reale nisi esse cognitionis. Tertium illud de consecutione etiam non placet: nam aliàs omnis voluntas effectiue fieret ab illo actu qui est formalis consecutio boni amati: quoniam ille actus sæpe est actus alicuius sensus, & nonnunquam exterioris membri. Et præterea cum sola efficiencia intellectus non possit rectè consistere vita, quæ est in hoc actu gaudii, si non fieret ab ipsa voluntate, quia respectu ipsius voluntatis est actus vitæ, & illam informat modo vitabili: hic autem modus necessario requirit efficienciam in ipsa potentia que informatur actu vitæ: & propterea hi actus sunt immanentes essentialiter. Tandem confirmatur à simili, nam impossibile est, vt vna potentia animæ per operationem ab alia productam cognoscat, ergo neque vt amet.

Ad Scotum respondetur, actum voluntatis nonnunquam esse necessarium, vel simpliciter, in n. 8. vt de

VII.
Notatio 4VIII.
Gaudium esse tantum passionem putat Scot.IX.
Gaudium effectiue fieri à voluntate, vera sententia.

VI

X.
Ad Scotum

vt de amore, Dei clare viso supra dicebam, vel ex suppositione, & hoc modo gaudium est actio necessaria, nempe ex suppositione amoris, & boni consecuti. Ad confirmationem Caietan. supra vult, gaudium, & tristitiam non esse volitionem, nec nolitionem: vnde negat, omnem actum voluntatis hac partitione comprehendendi: tamen Gregor. dicit, gaudium esse volitionem: quoniam Augustin. vocat gaudiū voluntatē quādam. Dico tamen: omnē actum voluntatis esse vel prosecutionē boni, vel fugā mali. Et si hoc significetur nomine volitionis, gaudium ad voluntatem pertinet: quod docuit Arist. 6. Ethic. cap. 2. Idem sentit August. 14. de ciuit. cap. 6. Vbi tristitiam consensionem, tristitiam disensionem voluntatis vocat: tamen nomine volitionis, & nolitionis, proprie videntur significari amor, vel odium: & hoc modo non conuenit neque gaudium, neque tristitię, vt statim latius dicam. Et propterea Deus habet nolitionem, & odium peccati, nullam tamen tristitiam: & in hoc sensu gaudium non est volitio, nihilominus esse potest quidam actus voluntatis, qui est vitalis, quædā quies, seu suauitas, & dulcedo quædam, quæ ab ipso appetitu in semetipso nascitur ex præsentia boni amati.

XI. Sed vterius quæret quis, vtrum iste actus fruitionis ita sit in voluntate, vt non sit etiam in appetitu sensitiuo. Respondetur, certum esse, appetitum sensitiuum capere voluptatem & delectationem, non tamen ita perfectē, vt capit voluntas, sicut bona spiritualia, & apprehensio intellectus perfectiora sunt, ex his oritur gaudiū: & propterea nomen fruitionis, & gaudiij proprie & communiter tribuitur soli delectationi voluntatis: nonnunquam verò etiam extenditur ad appetitum sensitiuum, vt patet ex illo loco 7. Proverb. & ex Augustin. libr. Octuag. trium quæst. trigesima.

SECTIO II.

Quodnam sit fruitionis obiectum.

I. Ex dictis hæc videntur sumi vt certa. Primum, obiectum fruitionis esse bonum sub ratione boni, quia est modus appetitus prosecutionis obiectum. Secundum, illud bonum esse debere delectabile, quia est causa delectationis in suo genere: at causa finalis non est causa delectationis, sed quod delectabile est. Dices: etiā bonum honestum est causa delectationis, imo perfectissima causa. Respondetur. Ratio, quæ delectat, sæpe est honestas: tamen ipsummet honestum bonum, pro vt aptū est generare delectationem, inducit rationem boni delectabilis, & sub hac ratione est obiectū fruitionis. Tertium est, hoc obiectum, & bonum debere esse consecutum. Quibus positis dubium primum est, vtrum hoc obiectum sit medium, vel tantū finis, vel si finis, an quicumque, vel solum vltimus: Ratio dubitandi est, quia August. 10. de Trinit. c. 11. ait, nos non frui ea re quam propter aliud amamus, atque adeo frui solo vltimo fine. Vnde concludit peccatum mortale esse frui creatura. In contrarium autem est verbum ipsius Aug. lib. de doct. Christ. epa. 3. frui est vti cum delectatione: vti autem mediorum est.

II. Dicendum primo. Gaudium esse potest non solum de fine in se, sed etiam de medio, quamuis ratio gaudendi, seu formale obiectū semper sit finis: nam gaudium oritur ex consecutione boni amati: sed ipsum medium est quoddam Suarez in primam secunda. D. Thom.

bonum amatum: ergo. Vnde experimur nos delectari, quando media conuenientia obtinemus. Quod autem ratio formalis gaudiij sit finis, patet, quia si illa delectatio erit extrinseca bonitate ipsius mediij, iam non est gaudium mediij, vt medium est, sed vt est finis, & bonum per se amabile. Si verò est de medio propter utilitatem ad finem: ratio gaudendi est ipse finis. Quod etiam patet, quia omne bonum amatum est finis, vel ratione finis: ergo omne bonum quod delectat, est finis, vel ratione finis.

Obiicies: nam obiectum gaudiij debet esse bonum delectabile, at medium vt medium est, nō est delectabile, cum nullam in se habeat bonitatem, vt patet in potatione amara. Ideo dicunt aliqui, illam delectationem, quæ cum executione mediij coniuncta est, non versari circa ipsum medium, quia reuera non est illud, quod delectat, sed circa ipsum finem: nam ex quadam spe illius nascitur. Sed quæstio videtur de nomine tamen reuera, quamuis diuinita, v. g. tantum sit bonum vtile, tamen ipsæ verè amantur, & desiderantur non habitæ, & ipsæmet comparatæ delectant.

Dicendum est secundò, non solum finis vltimus, sed proximus etiam potest ipse esse obiectum gaudiij, quod nonnunquam appellari solet fructio, quamuis ratio hoc nomine importata in solo gaudio de vltimo fine perfectissimè inueniatur. Probantur singula: nam omne bonum, quod per se amatur, & desideratur, comparatum per se etiam delectat, vt experientia constat, & ratione patet, quia desiderio respondet gaudium, sicut motui quies, cum peruenitur ad terminum: voluntas autem cum id obtinet, quod per se ipsam amabat: peruenit ad terminum: ergo. Hoc autem gaudium esse fruitionem, patet ex dictis, & ex communi modo loquendi omnium ex illa definitione Augustini, frui est inherere rei propter seipsam. Ratio verò vltimæ particulæ est, quia fructio dicit quietem voluntatis: voluntas autem nunquam perfectè quiescit, donec finem vltimum consequatur: nam cum in aliis finibus non omnino sistat, quo cunque obtento, semper relinquitur aliud inquirendum: & hic est frequens vsus apud Sanctos, & apud Scholasticos.

Sed inquirendum superest, quod sit obiectum huius fruitionis: an ipse finis, qui finis dicitur finis. Quod: an ipsa consecutio, quæ dicitur finis Quo, vel formalis. Durandus in 1. dist. 1. quæst. 2. de fruitione beatorum loquens negat obiectum illius esse Deum ipsum: sed dicit, vltionem ipsam vel consecutionem Dei. Fundamentum est, quia fructio pertinet ad amorem concupiscentiæ: obiectum autem huius amoris & fruitionis, quæ ex illo obiecto sequitur, non potest esse ab amante re, & supposito distincta, sed aliquid ipsi inherens, quia debet esse bonum eius. Et confirmatur, quia illud bonum non delectat nisi vt consecutum: ergo debet haberi aliquo modo, iuxta Diuum Thomam 1. 2. quæst. 11. art. 1. ad 7. & art. 3. ad 3.

Durand. tamen in duobus errat: Primò, quia nullam agnoscit fruitionem ad amorem amicitie pertinentem. Certum est autem, posse nos gaudere de bonis amici, quia illius, propter bonum eius: & supra in materia de beatitudine ostendimus, beatos habere gaudium perfectissimum de bonis Dei: & huius gaudiij obiectum sine dubio est res supposito ab amante distincta, nempe bonum amici ab illo possessum, nam in hoc quiescit appetitus amoris amicitie: verum tamen est, nomen Fruitionis magis proprie attribui

III.

IV. 2. Assertio.

V.

De obiecto fruitionis, sententia Durandi.

VI.